

Vasthouden

Terwijl ik dit schrijf loopt de vakantie op zijn einde. Een periode van loslaten en vrijkomen van dagelijkse beslommeringen en zorgen. Ik fietste door Mecklenburg Vorpommern, Zuid Limburg en op Texel.

Ik heb nagedacht over het afgelopen jaar en het komende jaar en over mijn bezigheden. Doe ik de goede dingen en doe ik de dingen goed? Een van de dingen die horen bij het leven is het maken van keuzes en het nemen van verantwoordelijkheid voor de dingen die ik doe.

Keuzevrijheid: is dat een gegeven of soms ook een illusie? Wat maakt dat ik tot bepaalde keuze kom? Ben ik altijd vrij tot het maken van keuzes of misschien beter: vrij om die keuzes te maken? En dan zijn er de gebeurtenissen die je overkomen en het maken van die keuzes beïnvloeden: belangrijke positieve en negatieve gebeurtenissen. Gebeurtenissen waar je mee moet 'dealen' of gebeurtenissen die diep ingrijpen. We spreken bijna altijd van een 'voor' en een 'na'. Het zijn gebeurtenissen die je leven fundamenteel veranderen.

Ik werkte de laatste maanden samen met een kring van nabestaanden aan teksten voor een muzikale compositie van en met nabestaanden. De teksten zijn klaar en aan de muziek wordt gewerkt door een bevriende componist, Nico Ph. Hovius. De titel van het stuk is 'Dit zijn ze'. Het stuk is geschreven vanuit gezamenlijke ervaringen. Het is een drieluik (met een proloog) geworden:

I het leven – II nooit meer – III de herinnering.

Als 'beeld' gebruikten we de gebroken vaas: de vaas die valt en na de val gebroken op de grond ligt. De vaas die in scherven ligt en daardoor nooit meer de oude vaas zal zijn. En de scherven van de vaas die, zoals toegepast in de Japanse kunstvorm Kintsugi¹, met goudlijm aan elkaar worden gelijmd tot een nieuw voorwerp waarin de oude vorm en de breuklijnen beide zichtbaar zijn gemaakt. In dat voorwerp is de vaas herkenbaar en net zo goed de breuklijnen. De vaas staat voor het leven dat was: dat bestaan dat nooit ontkend kan worden. De daad van een ander maakt dat de vaas is gebroken. Wij kunnen de scherven alleen lijmen omdat we weten hoe de vaas eruit zag: de herinnering.

'Dit zijn ze' is een levend mo(nu)ment ter herinnering aan onze geliefden. Het zal op een van de bijeenkomsten van de FNG worden uitgevoerd door nabestaanden: hoe kan het ook anders? Een deel van de tekst zal gezongen en een deel gesproken worden.

---

¹ Japanse keramische kunstvorm waarbij gebroken keramiek met goud- of zilverkleurige lijm gerepareerd of hersteld wordt. In de Japanse schoonheidsleer en levenskunst dragen de sporen van breuk en herstel bij aan het wezen (of de schoonheid) van een voorwerp. De gelijmde vaas is als het ware een nieuwe zijnsvorm van de oude vaas waarin de breuken door middel van de goud- of zilverlijm zichtbaar zijn gemaakt.

Nog een laatste opmerking over de scherven. De meest weerbarstige van die scherven zou wel eens de scherf kunnen zijn waarop met letters 'rechtvaardigheid' of 'gerechtigheid' is geschreven. Die scherf verbindt immers met het onmiskenbare feit dat ons 'nooit meer' is verbonden met het handelen van een ander. De drama's (levensdelicten) waar wij mee te maken hebben worden ons immers aangedaan. Om die scherf in te passen zijn we deels afhankelijk van anderen: de boosdoener (die op zijn of haar manier wellicht ook geconfronteerd wordt of is met gebrokenheid) en de dienaars van rechtvaardigheid. De scherf van rechtvaardigheid heeft twee kanten: die van het proces waarlangs tot rechtvaardigheid wordt gekomen en de uitkomst van dat proces. Om misschien op een of andere manier om te kunnen gaan met die scherf werken we samen aan een humaner strafrecht waarin voor verantwoordelijkheid nemen en onder ogen zien een centralere rol is weggelegd. Inzet zou kunnen zijn om op de vraag naar het 'waarom' en 'wat nu' meer en meer een antwoord te vinden. Inzet zou ook kunnen zijn dat rechtvaardigheid ons helpt om ons her-inneren te laten zijn als een onvergetelijke verbinding met het leven van onze geliefden. En die verbinding neemt niemand ons af.

Gert Jan Slump